

UNA NOVEL·LA SABADEL·LENC·LA A LA DIADA DEL LLIBRE:

“AMB LA CIUTAT A L’HORA DEL RECORD”

Aquest és el títol del cinquè volum de la BIBLIOTECA QUADERN, que es posa a la venda el Dia del Llibre d’enguany.

El seu autor és Josep Torrella, col·laborador de la nostra revista, de qui la mateixa col·lecció ja va publicar, en el volum segon, “Una història de Sabadell per a tots”; per cert, exhaurida ben poc després del Dia del Llibre d’ara fa dos anys.

AMB LA CIUTAT A L’HORA DEL RECORD ve a ser un llibre de memòries personals narrades en contrapunt amb el teló de fons de la ciutat. L’autor hi evoca vivències d’infància i de joventut emmarcades en el Sabadell de les dècades dels deu als trenta.

Ens plau de donar a conèixer un tast del nou llibre de Josep Torrella amb un fragment que en reproduïm a continuació. És un dels breus apartats que, a manera de petits capítols sense títol, estructuren el text al llarg de dues línies tantost paral·leles com interferides.

L’artista Ramon Noè ha fet una portada que sintetitza gràficament aquesta dualitat.

La somnolència dels carrers era alterada de tant en tant pels renescs d’algun carreter i pels pregons baladrers de diversos venedors ambulants. El carrer del Jardí no se n’escapava. Recordo el del terraire (“terra d’escudelles, dones!) sobre el so gens grat de l’esquilla que brandava el cavall al ritme d’un caminar mandrós. (La terra d’escudelles s’emprava per a rentar els plats). També el de l’home del cafè, portador d’una cafetera ventruda amb la mesura penjada al broc, qui abocava el líquid olorós i fumejant als pots que treien algunes mestresses de casa. Perquè elles no en solien fer de cafè; l’anaven a comprar fet al local públic més proper o el proveïen del repartidor. I aquella crida inquirint si hi havia cap pell de conill, que prou se’n solien sacrificar de conills per als arrossos dels dijous i dels diumenges. A vegades també passaven manubris i engegaven llurs melodies dringadisses en el moment més inesperat. Ah! i encara la progressista “Manchester Catalana” comptava amb el nunci per a difondre a so de trompeta tota mena de bans i avisos municipals; em ve just per a recordar-lo.

A l’estiu, després de sopar, el veïnat sortia a prendre la fresca al carrer. Hom hi treia cadires i fins i tot se’n podien posar a la calçada ja que en aquella hora no circulava cap carruatge. Algú s’hi enduia també un cantiret d’aigua.

Un cop l’any, i també a l’estiu com és lògic, els veïns organitzaven ball de carrer; costum molt generalitzat, però un ball en un carrer que anava des de la Rambla fins al de Sallarès i Pla, tan dens de cases habitades, donava bo de veure. (De fet el carrer del Jardí no acaba a la cantonada amb el de Sallarès i Pla, però a la resta el traçat es desvia i sembla que es tracti d’un altre carrer. Encara bo que el malastruc fragment té el mèrit que en una de les seves poques cases hi va néixer un sabadellenc il·lustre, el

AMB LA CIUTAT A L’HORA DEL RECORD

JOSEP TORRELLA

paleontòleg doctor Crusafont, així com al final de la “nostra” llarga cantonada hi va veure la llum el poeta Pere Quart, a la casa senyorial dels Oliver).

El veïnatge del Círcol ofería de tant en tant l’animació de les bandes de música que venien alguns diumenges a fer el ball de tarda. En baixar del tren, al capdavant de la Rambla, formaven militarment i encetaven una marxa tot anant Rambla amunt. L’arribada al Círcol enjoiava de festa tot el carrer.

Quan els Estats Units d’Amèrica van entrar a la Guerra Europea -la del 14/18- els homes del Círcol, que eren aliadòfils, van penjar un gran drap amb les barres i les estrelles nordamericanes travessant l’amplària del carrer de vorera a vorera. Ai las!; els germanòfils -se suposa que eren ells- van cremar el drap durant la nit. Els de Círcol van penjar una altra bandera i també va ser cremada. I ja no en van penjar cap més.

La seu del republicanisme federal omplia el carrer del Jardí de contingut històric. Perquè els seguidors de Pi i Margall eren nombrosos a Sabadell i havien de tenir molt pes en el conjunt federalista del país. Pi i Margall havia vingut ell mateix a inaugurar l’edifici del Círcol i va ser diputat a Corts dues vegades precisament pel districte de Sabadell. Més tard ho havia de ser el seu fill, així com altres figures que esdevindrien màrtirs: Francesc Layret i Lluís Companys.

Acabada la guerra del 14 l’Ajuntament canvià el nom del carrer pel de Bèlgica en homenatge a la nació més sacrificada en la contesa, i a l’entrada per la Rambla hi va ser col·locada solemnement una placa esculpida. L’honorança va aguantar seixanta anys; Déu n’hi do. Ja una altra gran guerra havia arraconat a l’oblit els episodis de la primera; i amb la democràcia actual fou reposat el nom antic del Jardí seguint el criteri de restitució dels noms tradicionals. ■

“HOGAR DEL LIBRO”

És una gentilesa de

Llibres i Revistes”

Pg. Plaça Major, 34 i 12 SABADELL